

értelmében 9 és nem tíz krajezár értékben fogadták el. Tehát törvény szerint jártak el s ha valakit büntetni kellene ezért, a bécsi udvari kereskedőket büntessék, mert ők adták a pénzt, akiknek raktárait a komáromiak látják el árúval. Ők jó kereskedők, becsületes komáromi polgárok s ő felségének hadi szolgálói, semmi bűnt nem követtek el, adják tehát vissza pénzüket, melyre 20 komáromi társuk is igényt tart.

Háromszor is megismételték folyamodásukat, a magyar kamaránál is kísérletet tettek, de bizony a vége mégis csak az lett, hogy az udvari kamara 1638 decz. 15-én (Közös pénzügyi Itár. Hungarica 14,499. fasc. 1639 deczember.) kérésükkel elutasította őket, mert a gyanu alighanem, alaposnak bizonyult.

Dr. T. S.

Magyar lovak följánlása a német hadsereg részére 1648-ban. A harminczéves háború alatt a német birodalomban annyira megcsappant a lovak száma, hogy a legmagasabb árért sem lehetett kapni. Természetes, hogy ő felsége a hiányt Magyarországból igyekezett pótolni. Pálffy kamaraelnök révén nagy számban vitette tehát a lovakat a birodalomba. Volt eset, hogy egyszerre 1000 darabot is vittek ki Magyarországból a hadsereg részére. 1648 novemberében a király ismét lovakat kért a magyar rendektől. Magyarorszában — úgymond — olcsó, jó és szép lovakat nagy számban található; a birodalomban ellenben nincs semmi kevés van, az hihetetlen drága. Kéri tehát a magyar főurakat, hogy kiki, tehetsége és birtoka arányában minél több lovat bocssáson ő felsége rendelkezésére, még pedig lehetőleg ingyen! Ha pedig ez nem volna lehetséges, úgy darabját 25 forintjával adják. Az imígyen felszólított hatvankét főúr meglehetősen számú lovat ajánlott föl. Rákóczy erdélyi fejedelem, bár ugyanakkor a török császár is kért lovakat tőle, megígérte, hogy jelentékeny számú lovat küld ő felségének Erdélyből. Pálffy Pál szintén nagyszámú („magnum numerum“) lovat ígért. Thökölyi 100 darabot, az esztergomi érsek 100-at, a győri püspök és káptalan 100-at, a veszprémi és nyitrai püspökök 50—50 darabot, az esztergomi káptalan 50-et, a váci püspök 25-öt stb. ajánlottak fel. Amikor azonban a béke megkötése köztudomásra jutott, a főurak adakozási kedve is egyszerre megcsappant s mint az esztergomi érsek írja november 22-én — „a lelkek nehezek lettek a potyára!“ Emiatt tehát az udvari kamara (Közös pénz. levélt. Huugr. 14,518. fasc.) 25 forintot ígért minden egyes lóért a főuraknak.

Dr. T. S.

Kereskedelmi utak Magyarország s az örökös tartományok között a XVII. században. III. Ferdinánd a fűmérdek visszaélés megszüntetése céljából 1649. febr. 12-én újra kihirdetette II. Ferdinándnak 1630. márcz. 1-én kiadott rendeletét (General-Mandat), amely a Magyarország és Ausztria között használandó kereskedelmi utakat és átkelőket (Ueberfarth) kötelezőleg előírta és meghatározta. III. Ferdinánd e megújított és Óvárt is kihirdetett rendeletben (Közös pénz. m. levéltár Hungarica, Bécs 1649.

febr. 12.) ugyanis elmöndja, hogy az eddigi pátenseket, így az 1624. júl. 27-én, az 1625. decz. 22-én és az 1630. márcz. 1-én kiadottakat, a magyar és osztrák kereskedők semmibe se vették, sőt minden tilos és kibúvó utat felhasználtak, hogy a kijelölt és a harminczad-hivatalok mellett elvonuló országos kereskedelmi utakat elkerüljék. A kereskedők, többnyire a Lajta hegységen az erdei utakon („den Hew und Holzweg genandt“) osontak át s így a harminczadok és vámhivatalok elkerülésével a kincstárnak tömérdek kárt okoztak. Ezentúl tehát mind a magyar, mind az osztrák és külföldi kereskedők csakis a régi országos kereskedelmi utakon vihetik ki és be áruikat. Ezen utak egyike Magyaróvárból indul ki és Zurány, Bruck és Schwechátont át visz Bécsbe. Szombathely és Kőszeg tájékáról két rendes út visz Bécsbe. Az egyik Sopronon, a másik Szent-Mártonon (St.-Mörten) át. A soproni út: Vulka-Pordány (Proderstorf an der Vulche), Szárazvám (Mühdorf), Szarvkő, (Hornstain), Vimpác (Viebpässing), Wampersdorf, Unter-Waltersdorf (Wolekersdorf), Mossbrunn, Himberg, Laa (Laach) vagy Kledring-en (Gledering) át visz Bécsbe. A szentmártoni út: Szombathelyről és Kőszegről „auf den Stuettengraben“ át Nagymartonba (Mörtersdorf), onnét pedig Siklós (Sidlitz), Pecsényéd (Pötsching), Ebenfurt, München-dorf (Minkhessdorf), Achau (Hachau), Laa (Laach) vagy Kledring-en (Gledering) át vezet Bécsbe. Ezen utakon kívül másfelé senki sem mehet, különben összes árúit el fogják kobozni s azonkívül keményen megbüntetik. Ezen utakat mind a magánbirtokosok, mind a kamara kötelessék jó karban tartani, nehogy panaszra adjanak okot.

Dr. T. S.

Sör- és pálinkafőzés Besztercebányán 1652/55-ben. Ismeretes dolog, hogy a bányavárosok körül elterült erdőségeket a kamara nagy gondnal kezelte és védte, mert a kohók és bányák művelése tömérdek szénfogyasztással járt. Az erdők azonban az okos gazdálkodás dacára is pusztultak és fogytak. A bécsi udvari kamara az erdőpusztítás okainak felderítésére 1652-ben is megbízottat küldött Besztercebányára. A megbízott Sonнау György András hosszú jelentésben számolt be a tapasztalatról.

Az erdőket — írja (Közös pénz. m. levéltár : Hungarica fasc. 14,528. 1652. szept. 11.) 1652. szept. 11-én — elsősorban a bányahivatalnokok tömérdek lábasjóságga pusztítja; csak kecskét mintegy háromszázat számlált meg az erdőségekben. De legtöbb fát fogyasztanak a sörnevelőházak és a pálinkafőzők. Azelőtt alig 10 sörfőzőház volt Besztercebányán, most 70-et számlált meg! Égettbor-főzőkazan (Brantweinkessel) pedig háromszáz van működésben! A besztercebányai kamaragrófság is hasonlókat jelent (Hung. fasc. 14,534. január. 1655.) 1655-ben. A sérelmekre válaszképen megjegyzi a többi között, hogy például a piaczon a gabonát rettentően elkapkodják. Mindent össze-